

לוקוטי ופסקי הלכות

"חוקי חיים"

ותלמד
"חוקי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

פתחת ארזות בשבת-ב'

בקשה:

עקב המצב הנוכחי שאיננו נמצאים
בבתי מדרש כרגיל, נא לשלוח
לכמה שיותר אנשים כדי שיגיע
הלכות אלו לבתי בני ישראל,
לתועלת הציבור, וכך יש לכם יד
בהפצת תורה ובהלכות נחוצות

לקבל הגליון כל שבוע במייל:

Paskenshtibel@gmail.com

אפשר להוריד
גליונות קודמים

[Archives - ארכיון](#)

לתרומות

שעות קבלת הקהל "בחדר הוראה" רח' מנחת יצחק 20 ירושלים | טל: 052-7619332 | paskenshtibel@gmail.com
ימים א-ה: 4:30 אחה"צ עד 8:00 בערב | יום ו': 10 עד 11 בבוקר, ומשעה לפני הדלקת נרות

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמודם
"תלמידי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שכונת מנחת יצחק פעיה"ק ירושלים תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

200

פתיחת אריזות שונות בשבת - ב' | פרשת חיי שרה תשפ"א

נא לא לעיין בגיליון
בשעת התפילה
ובקריאת התורה

ח. אבל אחרים מתירים לפותחן בשבת שהרי הכלי טפל למשקה ואין לו חשיבות כלל (הגרשז"א, שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' י"ב), ואין בו משום פתיחת גוף אטום מאחר שאין משתמשים בו פעם שניה (199 אות ב'), ולכן מותר לשתות מהם עד שנגמר ואז לזרוקם לפח (שם).

ט. ומ"מ עדיף עכ"פ מיד לאחר פתיחתם לרוקן לגמרי ולשפוך תכולתם לכוס ואז לזרוקו, כי כל שאינו שותה הכל בלגימה אחת, אולי נחשב כהשתמשות בכלי אחר פתיחתו, ובפרט כגון אצל שמחת 'שלוש זכר' שפותחים פחית של בירה ואין שותים אותו בבת אחת אלא מיועד לכמה אנשים, שצריכים לרוקן אותו מיד.

פתיחת קופסת תרכיז [Cans of concentrate]

י. הבאנו (199 אות י') מה שדנו הפוסקים לגבי פתיחת קופסת שימורים בשבת, והבאנו (אות י"ב) שלמעשה מותר לפתחן כרגיל כשמרוקנים אותם מיד לגמרי, אמנם מצויים קופסאות מתכת המכילים תרכיז כגון תרכיז תפוח, תפוח, מנגו וכדומה שמיועדים להשתמש ולספק מהם כפי הצורך כל פעם קצת ממנה וגם בדרך כלל מגיע עם מכסה של פלסטיק לשמור על תכולתו ונמצא שממשיך להשתמש בכלי ופתח שעשה בשבת, ולכן אסור לכו"ע לפותחן בשבת כרגיל אלא צריך לרוקן תכולתו לכלי אחר מיד עם פתיחתם (ארחות שבת פ"ב אות ד').

פתיחת כלי פלסטיק שונים

בקבוק עם טבעת פלסטיק הצריך קריעה

יא. ישנם בקבוקים של פלסטיק כגון של שמן או חומץ, שמתחת פקק העליון נמצאת טבעת פלסטיק ועל ידי משיכתה נקרעת דיסקית פלסטיק מהפקק שסגר את הבקבוק הרמטית, ובפתיחתה בשבת יש איסור משום מכה בפטיש וקריעה דרך תיקון ולכן יש לוודא לפתוח לפני שבת.

יב. במקרה שצריך לפתוח בשבת, יש עצה שיפריד כל חתיכת הפלסטיק מראש הבקבוק כגון ע"י תחיבת סכין וכדומה בין הבקבוק והמכסה ויסירו בשלימותה בלי שום קריעה.

צנצנת שנפתח אחר קריעת רצועה של פלסטיק

יג. צנצנת מפלסטיק שאפשר להסיר הכיסוי רק אחרי שמושכים רצועה של פלסטיק וקורעים אותה מהפקק כגון צנצנת של מיוז או חרדל וכדומה, לפי המתירים לפתוח פקק הברגה של פלסטיק מעל בקבוק שתיה (גליון 197 אות י"ט) גם זה מותר, אבל לפי מה שהבאנו שהרבה פוסקים אוסרים (שם אות כ"א) אין להסיר הרצועה ע"י קריעה בשבת.

יד. אולם יש עצה קלה להסיר הפקק ע"י תחיבת דבר חד כגון סכין או שן של מזלג בין הצנצנת למכסה ולהרים המכסה באופן שנפתח המכסה עם הרצועה בלי קריעת הרצועה, ואם זה קשה אז אפשר לנקב המכסה ואז להסיר הרצועה ע"י קריעה ולזרוק הפקק (שם אות כ"ה).

אריזות פלסטיק שנפתח אחר הסרת לשוני

טו. מצוי קופסאות פלסטיק כגון של גלידה, הערינג, סלטים ומתבלים העשויות באופן שיש על שפת הקופסא מסגרת פלסטיק קשה העולה ובולטת סביב כל הקופסא עד למעלה משפת הכיסוי, ואי אפשר להסיר המכסה אלא אם כן שובר לשונית מפלסטיק המאפשר לתחוב אצבעו לשם להסיר הכיסוי.

כמה יסודות במלאכות שונות

א. בגליון [197] הבאנו כמה יסודות במלאכות שונות כהקדמה לפתיחת בקבוקים בשבת, כגון בנין וסתירה בכלים (אות ב') בכלים חד פעמיים (אות ג'), ומלאכת מכה בפטיש (אות ד') שכולל עשיית פתח חדש בכלי (אות ה') ושהו נוגע גם בכלים חד פעמיים (אות ו'), וכן לענין מחתך (אות ז'). ובגליון [199] הבאנו כמה יסודות במלאכת קורע (אות ב'), והענין של פתיחת גוף אטום (אות ג'), ומלאכת מוחק (אות י"ד), וכהמשך והאחרון בסדרה נביא כאן ארבה דוגמאות של פתיחת כל מיני אריזות, כלי אחסון, צנצנות, ובקבוקים אשר יסודם בנויים על היסודות שהבאנו כבר.

קרטוני ופחיות שתיה [Cartons and Cans]

קרטון שתיה שנפתח ע"י משיכת טבעת

ב. ישנם קופסאות קרטון של שתיה, כגון של מיץ תפוזים, חלב שקדים וסויה וכדומה, אשר דרך פתיחתם הוא ע"י שאחרי שפותחים הפקק ע"י הברגה מושכים כמין טבעת של פלסטיק, ובזה מנתקים סתימה עגולה של פלסטיק הנמצא במרכז קטן המתוקן בתוך הקרטון בראש הקופסא, ופתיחתה כרוכה בכמה איסורים.

ג. עשיית פתח. דרך מילוי הקרטון הוא שבתחילה ממלאים אותו עם תכולתו ואח"כ מדביקים יחד את שפתי הקרטון סגירה עולמית, אלא כדי לפתוח אותו צריכים להסיר הטבעת ולחדש פתח חדש, וזה אסור לעשות בשבת משום עשיית פתח יפה וחדש שתכליתו הוא גם להשתמש בו בעתיד (גליון 197 אות ה'), והאיסור שייך גם בכלי גרוע של מוסתקי (שם אות ו').

ד. גוף אטום. הקרטון טרם פתיחתו הוא גוף אטום סגור ואין פותחים אותו במקום שהיה פעם פתוח, א"כ נידון כפתיחת גוף אטום שנחלקו בו הפוסקים, לדעת האוסרים (ההזוי"א) הרי זה אסור לפתוח משום שהרי הוא עושהו כלי בפתיחתו (199 אות י'), וגם לדעת המתירים זה דוקא כשאין משתמשים בו בעתיד, אבל אם משתמשים בו בעתיד כגון כשמשאירים בו תכולתו לזמן אחר, הרי זה אסור משום תיקון מנא (שם אות ז').

ה. עצה לפתוח. מכיון שאסור לפתוח הקרטון כרגיל, צריך לחתוך בסכין חתך קטן בקרטון עצמו כך שעושה את הקרטון לכלי פגום, ולשפוך כל המיץ מיד לתוך כלי אחר ולזרוק הקרטון לאשפה שאז אין שום מעשה תיקון בכלי (פיה פתחה בחכמה פ"ז אות י"ט).

קרטון שתיה שנפתח ע"י סיבוב הפקק

ו. קיימים קופסאות קרטון של שתיה אשר דרך פתיחתם הוא שכשפותחים את הפקק ע"י סיבוב בפעם ראשונה נתחב חלק פלסטיק בתוך הקרטון ונחתך נקב עגול בתוך הקרטון, וגם בזה ישנו כמה איסורים, כגון עשיית פתח יפה וחדש בכלי, ופתיחת גוף אטום כשדעתו להמשיך להשתמש בו (כ"ל), ומשום מעשה קריעה של תיקון (199 אות ב'), וגם בדרך כלל הפקק מחובר עם נימין לקרטון ובפתיחתו יש משום תיקון מנא בפקק עצמו (197 אות כ"א), ולכן גם בזה העצה לפתוח הוא בדרך הנ"ל (אות ה').

פחיות שתיה

ז. פחית המכיל שתיה כגון של קוקה-קולה או של בירה ופתיחתם ע"י משיכת לשונית ואח"כ נוצר פתח נאה דנו הפוסקים אם מותר לפתוח בשבת, יש שאסרו משום פתיחת גוף אטום בשבת (פיה פתחה בחכמה פ"ח אות ב'), ומודים אמנם שאין בו משום עשיית פתח שהרי שימוש רק חד פעמי (197 אות ו'), ואין בו משום מחתך שהרי דרכו לזרוקו מיד (שם, גליון 197 אות י"א).

טז. בדרך כלל אפשר להסיר המכסה גם בלי שבירת הלשונית ע"י הרמת המכסה עם סכין חד, ומשום זה אין להחשיב את הסרת הלשונית כתיקון גמור ובשעת הדחק אפשר להתיר לפתחו, מ"מ יש שהורו בו איסור לפתוח בשבת משום תיקון מנא שהרי הוא משפר ע"י זה את אופן השתמשות הכלי והמכסה (הגר"נ קרליץ, פיה פתחה בחכמה פ"א אות א'), ולכן יש לפתחו לפני שבת, או להרים המכסה ע"י סכין כנ"ל.

אריזות כלים חד פעמיים

יז. אריזת טישו של פלסטיק. אסור לפתוח אריזת טישו של פלסטיק במקום המיועד לפתיחתו, שהרי הוא עושה פתח חדש, אמנם יכול לקרוע במקום אחר באופן שקורע כל האריזה ולרוקן את כל הטישו מהאריזה ולזרוק האריזה, ואז כשהפתח אינו יפה הוא קורע של קלקול המותר כשהוא לצורך שבת, שגם צורך של טישו נחשב לצורך הגוף ושל שבת.

יח. שקית ניילון של כלים חד פעמיים. כן מותר לפתוח שקית ניילון שארוז בתוכו כלים חד פעמיים, כגון צלחות קערות, סכ"מ, כוסות וכדומה, אבל צריך לדקדק שיקרע כל האריזה ויוציא כל תכולתו מהשקית כנ"ל.

הסרת דבר רך מדבר קשה בשבת

היתר קריעה

יט. עור שעל פי החבית. פעם היו מניחים חתיכת עור מעל חבית של יין כדי לשמור על תכולתה, ובתוספתא א"י שמותר לקרוע העור מעל החבית כדי להגיע ליין שבתוכה (הובא מ"ב ס"י ש"ד סק"ה) והוא אע"פ שבעור רגיל קיים בו איסור קורע (ביאה"ל ס"י ש"מ ס"ג ד"ה אין) מ"מ כאן אפילו אם קורעים עצם העור אין בו איסור, ונאמר בו כמה טעמים.

כ. טעם אחד הוא משום שכוונת הקורע הוא רק להוציא את היין ואין כוונתו על העור כלל, ועוד משום שקורע באופן שמקלקל את העור, ולפיכך לא חל על קריעה זו שם מלאכת קורע, ואין זה אלא כשימוש בחבית להוציא תכולתה (חזו"א ס"י נ"א סק"ג).

כא. כמו קליפת האוכל. ויש שנותנים טעם משום שהעור הקשור על פני המאכל כדי לשמרו הרי הוא כמו קליפת האוכל או המשקה ובטל ממנו שם בגד או עור ולא שייך בו איסור קורע (שביתת השבת, כללי מלאכות שבת דיני קורע שלא ע"מ לתפור ד"ה ולישב).

עטיפה על בקבוק

כב. לפי זה, עטיפת פלסטיק או נייר אלומיניום שעל גבי פקק של בקבוק יין מותר לקרעו בשבת, כדי להגיע לפקק הברגה או לפקק של שעם [cork], כדין עור שעל פי החבית (ארחות שבת פ"ב אות כ"א), ואפילו כשיש פס מנוקב המיוחד לכך מותר לקרעו על הפס שהי קריעה של קלקול, וגם אין בו משום מחתך משום שאין לו שום תועלת בעטיפה זו והיא עומדת להיזרק לאשפה (פיה פתחה בחכמה פ"ז אות ב', גליון 197 אות י"א).

להפריד דבר רך מדבר קשה

כג. אפילו אם העור מודבק לחבית אפ"ה מצינו שאין בהסרת העור משום איסור קורע, והוא משום שקורע הוא רק כשקורעים עצם דבר רך או הפרדת שני דברים רכים כגון שני ניירות שהודבקו זו לזו (199 אות ז'), אבל לא כשמפריד דבר רך שאפשר לקרוע בידיים מדבר קשה שהרי לעולם לא נעשה כאחד שיחול על הפרדתו מלאכת קורע, ולכן מותר להסיר העור מעל החבית אפילו כשנדבק אליו ואין בהפרדתו משם קורע (ארחות שבת פ"ב הע' כ"א, פיה פתחה בחכמה פ"ב אות י').

פתיחת גביעי יוגורט, גבינה, חומס וכדומה

כד. כשאנו מקפידים אס הנניד יקרע. אם מסיר הנייר אלומיניום מגביע של יוגורט, גבינה, לבן וכדומה, המודבק על הגביע ולא איכפת לו אם יקרע או לא, אז מותר להסירו בכל אופן בין אם יקרע ובין אם מסיר אותו בשלימות, שדינו הוא כמו עור שעל פי החבית שמותר להסירו אפילו ע"י קריעה (כנ"ל אות ט') ואפילו כשלא נקרע, מ"מ כיון שאין לו חשיבות אצל האדם, נכלל בהיתר הנ"ל (הגרש"א, מאור השבת ח"ג מכתב ל"ה אות א') [ואין בזה משום פתיחת גוף אטום (199 אות י') או משום עשיית פתח חדש (197 אות ה') שהרי מעולם לא נתבטל בהן את הפתח הישן].

גליון זה נתרם לרפואת התינוקות **דבורה בת נתמה פרידא**

הגליון נתרם כדי להגדיל תורה ולהאדירה לע"נ ר' **משה יוסף בן ר' שמעון ז"ל**

הגליון נתרם ע"י ידידנו ומתלמידי חדר הוראה הרב ר' **יוסף שפירא שליט"א** לכבוד אחיו ר' **דוד יצחק אייזיק שפירא הי"ו** לרגל בואו ארצה ומברכהו בברוכים הבאים

הגליון נתרם ע"י ידידנו **משפחת בראון הי"ו** אב"י פאר ראקאווני ניו יורק לז"נ התינוקת **ה"י יוסל** הי"ד בת יבלחט"א הרב **שמואל אלימלך בראון שליט"א** תנצב"ה

הגליון נתרם ע"י ידידנו **פתח עלינסון לז"נ** האשה החשובה עד מאד ובעלת חסד להפליא מרת **יוכבד סימא מורגנשטערן** ע"ה בת ר' אברהם שמעון זצ"ל לרגל מלאות השלושים

כה. כשמקפיד שהנייר לא יקרע. גם כשמקפיד שהנייר לא יקרע, ורוצה להשתמש בו בעתיד, כגון שמסיר רק חלק ממנה והשאר רוצה שישאר דבוק על הגביע או על הקופסה כדי לשמור על שארית תכולת הגביע כגון בקופסה של חמוס, טחינה, בשר פרוס או פסטרמאה, מותר להפריד הכיסוי מהגביע, שהרי בהפרדת דבר רך מדבר קשה אין בו משום אסור קריעה כנ"ל (אות כ"ג).

קופסאות קפה ותחליף חלב [formula cans]

כו. קופסת קפה. בקופסאות של קפה נמס או צנצנת זכוכית של קפה יש כיסוי דק של נייר אלומיניום מתחת הכיסוי, ומותר להסירו מעל גבי הקופסה כי מותר להסיר דבר רך מדבר קשה (לעיל אות כ"ג), וכן מותר לקרוע הכיסוי עצמו כדין עור שעל פי החבית (אות ט'). רק יזהר שלא יקרע אותיות.

כז. קופסת תחליף חלב. בקופסת תחליף חלב כגון 'מטרנה' המצוי בזמנינו ישנה כיסוי של אלומיניום דק המחובר לעצם הקופסה וצריכים להסירו ע"י משיכת לשונית, ומותר להסירו בשבת משום שהוא הפרדת דבר רך מדבר קשה כנ"ל.

כח. אבל קיימים קופסאות של תחליף חלב מחברות אחרות שנסגר עם מתכת עב באותו חומר של גוף הקופסא וצריכים לקרוע בפס המיוחד כמו שקיים בקופסת שימורים, ובזה אסור לפתוח כרגיל שיש בפתיחתה משום פתיחת גוף אטום ועשיית כלי כשכוונתו להמשיך להשתמש בכלי (199 אות ט'), ולכן מי שצריך לפתחו בשבת, צריך קודם לעשות נקב מלמטה ואז לפתוח כרגיל ולרוקן תכולתה לכלי אחר (199 אות י"ג).

פתיחת אריזות תרופות

צנצנת של תרופות

כט. בדרך כלל צנצנת של תרופות או וויטמינים מגיעים עם מכסה של קרטון, אלומיניום או פלסטיק דבוק בראש הצנצנת מתחת לפקק, ומותר להסירו מהצנצנת כדין עור שעל גבי החבית (לעיל אות כ"ג).

כרטיס של כדורים [card of pills]

ל. קריעת אותיות. תרופות כדורים הנתונות בכרטיס ניילון ורוצים להוציא כדור בשבת בדרך כלל נתקלים בקריעת אותיות שהרי על האלומיניום הנקרע יש אותיות של שם התרופה או סמל של החברה, לכן יש לבדוק באריזה לפני שבת אם יש איזה כדור שאפשר לפתוח כרגיל בלי קריעת אותיות שמעליה כי לפעמים יש כדור שאין מעליו אותיות ואז מותר לפתוח כרגיל בשבת, ובמדה שאין, יש לפתוח האלומיניום לפני שבת.

לא. קריעת הניילון. ואם שכח ולא הכין לפני שבת, או שנוולד מקרה בשבת שצריך לקחת כדור בשבת וא"א להוציא בלי קריעה באותיות, מותר לקרוע ולחתוך עם סכין את הניילון השקוף שבו מונח הכדור כדי להוציא הכדור.

שפופרת של משה [tube of cream]

לב. שפופרת של משה של תרופה, מצוי שהם באים כשנקב סתום בכסוי מתכתי, ואי אפשר להוציא מהשפופרת אלא לאחר שמנקבים את הכיסוי, צריך לוודא לפתוח השפופרת לפני שבת כי אסור לפתוח בשבת שהרי בנקיבת כיסוי המתכתי גוף אטום כשאנו מרוקנו מיד בשבת (197 אות ה'), וגם משום פתיחת גוף אטום כשאנו מרוקנו מיד וזורקו (199 אות י"ב), אבל אין בו משום קריעה מאחר שהוא דבר קשה.

לג. כשיש צורך לפתוח בשבת, יפתח את השפופרת בצד תחתונה, דהיינו כשהשפופרת נעשית ממתכת ונסגר ע"י קיפולים יפתח הקיפולים, וכשהוא נעשית מפלסטיק יעשה חתך בצד תחתונה בפלסטיק, ואח"כ יעשה חור במתכת בראשו כדרכו ויוציא את תכולתה דרך הנקב הראשי (הגר"א פאלק, פיה פתחה בחכמה בירורי הלכה ס"י ט').

גליון זה נתרם לע"נ מו"ה ר' **חיים אליעזר נאמן זצ"ל** ב"ר מו"ה ר' **מנחם ישראל נאמן זצ"ל** נפטר כ"ח מרחשון תש"ד ומנו"כ עיר זענטאט

נתרם להצלחת התורה ברוחניות ובגשמיות ברכת יש"ב להרב **חיים בלייזר שליט"א** על כל הטרחה

נתרם ע"י הר"ר **יצחק אורנישטין שליט"א** לע"נ הרה"ח ר' **שמואל יצחק בן הרה"ח ר' משה ארי פריעדמאן ז"ל**

הגליון נתרם ע"י ידידנו הר"ר **שניאור פרידמאן שליט"א** לרגל לידת בתו שתחי' שתזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעש' בהצלחה מרובה בכל ענינים

ברכת היוזק ועידוד למזכה הרבים ש"ב הגאון הרב **חיים אהרן בלייזר שליט"א** שמאתיים פעמים ללא הרף - מנהיל בקרב העם הדרר והמעשה אשר בו ילכו ואותו יעשו כל הכבוד למלך הכבוד! החותם בהערצה גלויה לעמלי תורה הוגיה ודורשיה **שלום אליעזר רוזר** עורך רבעון הלכתי תורני "מבקשי-תורה" ירושלים-לונדון